

revolucioje.
Tudi je zagaljalja in na njenih ruševinah
Izdaja ne beleži v svoji
je delo letošnjega febr
je bilo znano.
je stalno

revolucioje.
Izdaja ne beleži v svoji
je delo letošnjega febr
je bilo znano.
je stalno

PARTIZANSKI DNEVI

GLASILO OSVOBODILNE PRONTEZA PRIMORSKO IN G
NEDELJA 31. OKTOBRA 1944
STEV. 278. LETO 8

BEOGRAD SVOBODEN

Moskva, 20. oktobra: Maršal Stalin je v posebni povelju objavil, da so čete generala Tolbukina bodilna vojska Jugoslavije osvobodile Beograda je bila proslavljena v Moskvi

Bogat v

Moskva 20. okt. V sobo 19. oktobra...
na voljo v obliki opozicije...
novejših od bojevo osvaja...
na voljo...
V...
so se...
na...
V...
so se...
na...
V...
so se...
na...

DREHSCHLEIBE

41 ZBIRKA
RAZPOZNAVANJA
RECOGNITIONES

Tanja Jakomin Kocjančič
ČASOPISJE NA
PRIMORSKEM V
LETIH 1941–1945
IN NJEGOVA
PROPAGANDNA
FUNKCIJA

STRAŽA OB JADRA

LIST SLOVENSkih NARODNIH

Credere e Vincere

QUINDICINALE DEL FASCIO DI COMBATTIMENTO „NAZARIO SAURO“
I CADUTI PER LA PATRIA SONO PRESENTI
XXVIII OTTOBRE
Squadrismo

DUCE!

Vent'anni son passati.
Il tempo cambia gli uomini, muta
le cose, crea e distrugge.
Il fascismo no, esso rimane in
tegro e saldo fedele scorta della
Patria: forte e potente come la
civiltà secolare di Roma eterna,
come il Dio dell'Italia fascista.
Benito Mussolini alla testa del
Suo squadrino, nel lontano otto-
bre dell'anno primo dell'Era fa-
scista mirava la Roma ed in
quell'giorno, dalla Città eterna al
mondo, la lotta del fascismo nel
mondo contro il nostro rosso,
decoloratore della civiltà, rinnega-
tore di ogni sentimento umano,
contro i senza Dio.
Vent'anni son passati e la be-
silla rossa ora langue e sta cre-
pando, il sangue marcia e nero
sta spargendosi dalle orribili ferite
che il temperato acciaio dell'Asse
ha aperto nei suoi schiacciati corpi.
Ma ancora molti da fare.
Pronti agli or-

INŠTITUT ZA NOVEJŠO ZGODOVINO
Ljubljana 2021

Inštitut za novejšo zgodovino

41 ZBIRKA
RAZPOZNAVANJA
RECOGNITIONES

Tanja Jakomin Kocjančič

**ČASOPISJE NA
PRIMORSKEM
V LETIH 1941–1945
IN NJEGOVA
PROPAGANDNA
FUNKCIJA**

ZALOŽBA INŠTITUTA ZA NOVEJŠO ZGODOVINO

Odgovorna urednica: dr. Mojca Šorn
Založnik: Inštitut za novejšo zgodovino
Zanj: dr. Andrej Pančur

ZBIRKA RAZPOZNAVANJA / RECOGNITIONES 41
ISSN 2350-5664

Tanja Jakomin Kocjančič
ČASOPISJE NA PRIMORSKEM V LETIH
1941–1945 IN NJEGOVA PROPAGANDNA
FUNKCIJA

Recenzenta: dr. Renato Podbersič
dr. Nevenka Troha

Jezikovni pregled: Polonca Kekec

Prevod povzetka: Studio S.U.R.

Oblikovanje: Barbara Bogataj Kokalj

Slikovno gradivo na ovitku: Naslovnice časopisov: Partizanski dnevnik (SI AS 1887), Straža ob Jadranu (SI AS 1902), Credere e Vincere (Osrednja knjižnica Srečka Vilharja Koper), Drehscheibe Triest (Arhiv avtorice)

Tisk: Medium d.o.o.

Naklada: 300 izvodov

Izid knjige je finančno podprla: Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

94(497.47)"1941/1945"
070(497.47)"1941/1945"
316.658.4(497.47)"1941/1945"

JAKOMIN Kocjančič, Tanja

Časopisje na Primorskem v letih 1941-1945 in njegova propagandna funkcija / Tanja Jakomin Kocjančič ; [prevod povzetka Studio S.U.R.]. - Ljubljana : Inštitut za novejšo zgodovino, 2021. - (Zbirka Razpoznavanja = Recognitiones, ISSN 2350-5664 ; 41)

ISBN 978-961-7104-03-5
COBISS.SI-ID 46697219

VSEBINA

- 11 UVOD**
- 19 Literatura in drugi viri o časopisni propagandi na Primorskem 1941–1945
- 27 ČASOPISI NA PRIMORSKEM**
- 29 Partizanski tisk
- 36 Partizanski dnevnik
- 45 Drugi partizanski listi
- 78 Tisk primorskega domobranstva
- 78 Slovensko domobranstvo 1943–1945
- 79 Slovenski narodni varnostni zbor (SNVZ)
- 98 Italijansko režimsko/kolaborantsko časopisje
- 98 Fašistično obdobje
- 101 Italijanski dnevniki in periodični tisk v Trstu med drugo svetovno vojno
- 147 Nemško okupatorsko časopisje
- 147 Nacistična propaganda na Primorskem 1943–1945
- 157 Založniška dejavnost
- 179 KOMPARATIVNA ANALIZA ČASOPISOV**
- 180 Partizansko časopisje
- 181 Propagandna gesla partizanskih listov na Primorskem
- 186 Mitingi – kulturne prireditve
- 188 Nove meje – priključitev Primorske s Trstom Jugoslaviji

192	Mobilizacija
194	Slovanstvo – bratstvo slovanskih narodov
195	Nasprotovanje »lokalpatriotizmu« v prizadevanju za demokratične vrednote
196	Reprezentacija nasprotnikov v partizanskih listih
206	Novi lik slovenske žene – junakinje
211	Partizansko pesništvo
217	Fotografije, risbe in karikature
219	Časopisje primorskega domobranstva
221	Domobranska gesla, ki kažejo na uredniško usmerjenost glasil primorskega domobranstva
224	Komunizem je brezbožen
225	Domobranski shodi – stražarski kulturni nastopi
226	Reprezentacija ideološko, nacionalno in versko drugačnih v domobranskih listih
235	Kolaboracija z nemškim okupatorjem
236	Sveto materinstvo
239	Domobransko pesništvo
246	Satirične risbe oziroma karikature
248	Italijansko režimsko/kolaborantsko časopisje
249	Fašistična gesla na Primorskem
249	Italijansko-nemško zavezništvo
251	Položaj Primorske in Trsta
256	Kritika boljševizma in komunizma
257	Reprezentacija drugih v italijanskih režimskih/kolaborantskih časopisih
261	Vloga ženske
263	Fotografije in karikature
265	Nemško okupatorsko časopisje
265	Nacistična gesla
265	Novi evropski red
266	Položaj Primorske in Trsta
269	Nemčija – rešiteljica etničnih konfliktov v Jadranskem primorju
271	Prisotnost nemške vojske v Jadranskem primorju iz obrambnih razlogov
272	Vključevanje v TODT

274	Vsakdanje življenje v Jadranskem primorju
275	Nemci – veliki ljubitelji umetnosti
276	Reprezentacija drugih v nacističnih časopisih
288	Lik matere: »skrbna in trpeča mati«
290	Fotografije, risbe in karikature

295 SKLEP

307 POVZETEK

311 SUMMARY

315 VIRI IN LITERATURA

335 IMENSKO KAZALO

343 O AVTORICI

POVZETEK

**ČASOPISJE NA
PRIMORSKEM
V LETIH 1941–1945
IN NJEGOVA
PROPAGANDNA
FUNKCIJA**

V monografiji sem predstavila časopisje, ki je v obdobju 1941–1945 izhajalo na Primorskem, s posebnim poudarkom na načinu in vsebini njegovega poročanja. Raziskava propagandne funkcije časopisov temelji na pregledu temeljne literature ter arhivskih in publicističnih virov. Drugi del monografije sem posvetila analizi najpogostejših vsebin in tem v časopisih, ki so izhajali na Primorskem v letih 1941–1945. Ugotovila sem, da je tisk na obravnavanem geografskem območju služil v prvi vrsti politični propagandi, ki je imela za cilj pridobivanje privržencev, mobilizacijo potencialnih sodelavcev, odvracanje od nasprotnih idejnih taborov; osrednji propagandni nalogi medvojnega časopisja pa sta bili ideološko indoktriniranje in politična mobilizacija. Partizanski tisk, v katerem si je vodilno ideološko vlogo prilastila KPS, je propagiral politično ureditev v Sovjetski zvezi in komunizem ter obsojal fašizem in kolaboracijo; v tisku primorskega domobranstva, v italijanskih režimskih in nemških okupatorskih časopisih pa so ključne propagandne smernice predstavljali antikomunizem, antiboljševizem in antisemitizem. V središče študije sem postavila tudi vprašanje zahodne meje bodoče Zedinjene Slovenije in specifično vlogo Trsta, narodnostno mešanega mesta, predvsem zaradi njegovega strateškega položaja in pristanišča. Zlasti proti koncu vojne so posamezne idejne in politične skupine razmejitev argumentirale z različnih interesnih vidikov, Trst pa je bil v medvojnem času predmet propagandnih sporov in spopadov, saj so si ga lastili vsi v vojno vpleteni akterji. V raziskavi sem izpostavila problem kolaboracije, ki se je nanašala na za domobranstvo ključno propagandno kategorijo – »ogroženost vere«. Z njo je povezano obsojanje komunistične ideologije, za katero naj bi bilo bistveno »brezboštvo«. Posebej sem predstavila reprezentacijo nasprotnika v ideološkem in političnem kontekstu ter reprezentacijo aktualnih vojaških in političnih dogodkov v prostoru. Prav tako sem skušala osvetliti vlogo žensk v tisku in posledično v propagandi, predvsem pa vlogo matere, saj je bila prav mati ena od osrednjih propagandnih figur. Obravnavala sem tudi partizansko in

domobransko pesništvo ter ugotovila, da sta se obe strani, partizanska in domobranska, pogosto sklicevali na slovenske pesnike in pisatelje – nosilce tradicije slovenske nacionalne kulture. V tem kontekstu je šlo za ideološki spopad za monopol nad kulturno tradicijo.

SUMMARY

**THE PRESS AND
ITS PROPAGANDA
FUNCTION IN
THE SLOVENIAN
LITTORAL FROM
1941 TO 1945**

In the present monograph, the newspapers published in the period between 1941 and 1945 in the Slovenian Littoral region are presented with a special emphasis on the manner and contents of their reporting. The research of the newspapers' propaganda function is based on an overview of the basic literature as well as archival and publicist sources. The second part of the monograph is dedicated to the analysis of the most frequent contents and topics in the newspapers published in the Slovenian Littoral between 1941 and 1945. I have established that in the geographical area under consideration, the press primarily served the political propaganda with the aim of acquiring adherents, mobilising potential associates, and deterring people from the opposing ideological camps. The central propaganda tasks of the wartime press therefore included ideological indoctrination and political mobilisation. The Partisan press, where the leading ideological role had been appropriated by the Communist Party of Slovenia, promoted the political regime of the Soviet Union and communism, condemning fascism and collaboration. Meanwhile, the press of the Slovenian Littoral's Home Guard and the newspapers of the Italian regime and German occupation endorsed anti-communism, anti-Bolshevism, and anti-Semitism as the key propaganda guidelines. The study also explores the question of the western border of the future United Slovenia and the specific role of Trieste, a nationally mixed city, especially because of its strategic position and port. Especially towards the end of the war, individual ideological and political groups with various agendas would discuss the delimitation, while during the war, Trieste had been the subject of propaganda disputes and conflicts, as all the actors involved in the war had laid claim on it. The research also underlines the problem of collaboration that relied on the propaganda category that was of crucial importance for the Home Guard: the "endangerment of religion". The condemnation of the communist ideology, for which "godlessness" was allegedly essential, was related to this. I also specifically presented the representation of the opponents

in the ideological and political context as well as the representation of the topical military and political events in the relevant area. I also attempted to shed some light on the role of women in the press and consequently in propaganda, especially the role of the mother as one of the central propaganda figures. I also analysed Partisan and Home Guard poetry and established that both sides, the Partisans as well as the Home Guard, would often refer to Slovenian poets and writers – the proponents of the Slovenian national cultural traditions. In this context, an ideological struggle for the monopoly over the cultural tradition took place.

V monografiji sta zelo dobro predstavljena položaj in vloga žensk, na partizanski strani novega lika žene junakinje in lika matere (»velika v svojem trpljenju, trdna in ponosna«), na domobranski svetega materinstva, s posebnim poudarkom na podobi Marije, vloge ženske kot matere, a tudi fašistične aktivistke na fašistični ter lik matere kot »skrbne in trpeče« na nacistični okupacijski strani. V besedilu najdemo tudi obravnavo propagandnega boja med sodelavci osvobodilnega gibanja in domobranci za »lastništvo« nad znamenitimi slovenskimi pisatelji in zlasti pesniki.

dr. Nevenka Troha

Dodatno vrednost omenjeni monografiji prinaša analiza časopisja nemških okupatorjev, ki je doslej ostajala precej na obrobju raziskovanja pri nas. To časopisje je v službi politične propagande in usmerjanja javnega mnenja napadalo komunizem in partizansko gibanje ter izpostavljalo, da Evropa ne bo boljševiska. Hkrati je poudarjalo, da je nacistična Nemčija edini porok za sožitje in uspešen razvoj med različnimi narodi v Operacijski coni Jadransko primorje. Kot avtorica posebej izpostavlja v svoji analizi, so propagandni prijemi, značilni za Primorsko med letoma 1941 in 1945, aktualni tudi v današnjih časih.

dr. Renato Podbersič

Inštitut za novejšo zgodovino

Cena: 25 EUR

917896171104035